

Klimat- och näringslivsdepartementet Miljöprövningsenheten
Departementssekreterare Kristin Skeppsby

Handläggare: Jonathan Lindgren

KN2025/00288

Remiss av SOU 2024:98 – En ny samlad miljöbedömnings och tillståndsprövningsprocess

Villaägarnas Riksförbund nyttjar tillfället att ge synpunkter på de aspekter i utredningen som rör etablerandet av storskaliga solparker.

- Villaägarnas riksförbund föreslår att kommuner i samband med inrättande av en storskalig solkraftspark ges möjlighet till kommunal tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § miljöbalken.
- Villaägarnas riksförbund föreslår att ansökan inför ett igångsättningsbesked inkluderar en beskrivning hur omgivande fastighetsägare påverkas av etableringen.
- Villaägarnas riksförbund understryker vikten av att berörd allmänhet tillförsäkras möjlighet att avge yttrande i enlighet med MKB-direktivet och Århuskonventionen.
- Villaägarnas riksförbund föreslår att ansökan om att uppföra solpark som understiger en hektar redovisar kumulativa effekter av etableringen.

Villaägarnas Riksförbund
Postadress: Box 7118, 192 07 Sollentuna
Besöksadress: Rotebergsvägen 3
Telefon: 010-750 01 00
Org.nr: 802003-7118
Plusgiro: 46 94 00-6
Bankgiro: 227-7200
info@villaagarna.se
villaagarna.se

Bakgrund

Utredningen föreslår en ny samlad prövningsprocess där miljöbedömningar och tillstånd integreras. Syftet är att reducera dubbelarbete, skapa förenklade och snabbare prövningar. Kraven för miljökonsekvensbeskrivningar förtydligas. Miljöbedömningar standardiseras för att göra dem mer jämförbara. Sol- och vindkraftsprövningar föreslås förenklas i sina tillståndprocesser med en bibehållen miljöhänsyn. Ett uttalat syfte med förändringarna är att uppnå bättre rättssäkerhet för både verksamhetsutövare och miljön.

Då utredningen är omfattande har Villaägarnas riksförbund koncentrerat detta remissvar till att kommentera effekterna för prövningen av storskalig solkraft.

Storskalig solkraft

Över hela mittersta och södra Sverige söker företag verksamma inom solkraftsbranschen tillstånd för att uppföra storskaliga solparker. Enligt branschorganisationen Nätverket för solparker var i februari 2025 strax över 26 000 hektar ansökt hos länsstyrelser till att bli underlag för storskaliga solparker.

Den aktuella utredningen föreslår en förenklad tillståndprocess för den storskaliga solkraften. Idag bedöms den storskaliga solkraften utifrån ett krav på samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen kan i den processen kräva en miljökonsekvensbeskrivning om den bedömer att solparken har en betydande miljöpåverkan. Storleken på miljökonsekvensbeskrivningen kan sedan variera beroende på om länsstyrelsen bedömer miljöpåverkan som betydande. Efter ett flertal domar där anläggningar som varit aktuella på jordbruksmark fått avslag behöver sökanden nu göra en lokaliseringsutredning som anger och värderar alternativa placeringar för anläggningen. För större anläggningar, ofta de som överskrider ca 100 hektar, är det vanligt att sökande företag gör en frivillig tillståndsansökan enligt 9 kap miljöbalken.

Kritiken mot nuvarande ordning

Lokaliseringen av dessa storskaliga solparker styrs huvudsakligen av dess närhet till kraftöverföring samt villiga markägare som arrenderar ut mark. Anläggningarna tenderar hamna i blandbebyggelse där fastighetsägare finner sin boendemiljö industrialiserad. Den förändrade boendemiljön verkar negativt för fastighetens värde.

Processen för ansökan enligt 12 kap. 6 § miljöbalken är kritiserad av flera, inklusive länsstyrelser som i ett brev till regeringen 2023 framförde behovet av en översyn av lagstiftningen för solparker utifrån dess bristande ändamålsenlighet. Till exempel föreligger ingen plikt att informera närboende om etableringen under samrådsprocessen. Under våren kom också Jordbruksverket med en rapport kring möjligheterna att stärka skyddet av jordbruksmark och huruvida solbaserad elproduktion kan kombineras med jordbruk i så kallat solsambruk. Rapporten slog fast att "Jordbruksmark bör vara den sista

yta som tas i anspråk för elproduktion från solceller” och fann möjligheterna till solsambbruk svårförenliga i kombination med en konventionell solpark. Rapporten konstaterade också att ”konceptet med solsambbruk i vissa fall används som en förevändning för att försöka få till stånd ett tillstånd”.

Den aktuella utredningen konstaterar i kapitel 7.3 att man mottagit synpunkter om att dagens miljölagstiftning inte är anpassad till att hantera storskaliga anläggningar för solkraft. Utredningen konstaterar att prövningen för solkraft under anmälan för samråd i enlighet med 12 kap. 6§ miljöbalken inte är ändamålsenlig.

Utredningens förslag för en ny ordning

Istället för den nuvarande ordningen föreslår utredningen en granskningsplikt för anläggningar för solkraft på 1 hektar eller större. I processen för granskningsplikten ingår även ett igångsättningsbesked. Granskningsplikten anges innebära en mer förutsägbar och ändamålsenlig process. Intresseavvägningar kommer göras av den nya prövningsmyndighet som utredningen föreslår och involvera nya parter, bland annat får kommunen möjlighet att yttra sig i processen och kunna överklaga. En bedömning av verksamhetens miljöpåverkan ingår också och kan utifrån verksamhetens placering innebära en slutsats huruvida verksamhetens miljöpåverkan är betydande.

Utredningen har övervägt möjligheten att också ge kommuner möjlighet till ett veto, ett krav på tillstyrkan för att miljötillstånd ska kunna ges. Utredningen gör bedömningen att solkraften till skillnad från vindkraften innebär en mer begränsad områdespåverkan och saknar vindkraftens ljud och höjdanspråk. Villaägarnas riksförbund vill dock understryka storskaliga solparkers stora arealanspråk med förändrad markanvändning och tillträde för allmänheten som skäl för att även solkraften bör omfattas av krav på kommunal tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § miljöbalken.

Utredningen föreslår för innehållet i en ansökan om igångsättningsbesked följande punkter:

- Ett kartunderlag som visar verksamhetens lokalisering.
- En teknisk specifikation av anläggningen.
- En solstudie och det förväntade energiutbytet från verksamheten.
- En beskrivning av hur verksamheten påverkar natur- och kulturmiljöer, särskilt områden som är reglerade i 3, 4 och 7 kap. miljöbalken.
- En uppgift om huruvida anläggningen placeras tillsammans med en redan uppförd anläggning för solkraft eller annan typ av kraftproduktion.
- En redogörelse för de vägar som behövs för uppförande och drift av anläggningen och verksamheten.

- En redogörelse för dragningen fram till elnätet av de kraftledningar som behövs för uppförande och drift av anläggningen och verksamheten.
- En landskapsanalys som med ett fotomontage eller på annat sätt visar hur anläggningen syns i landskapet.
- En beräkning av skuggning och reflexer från anläggningen vid berörda vägar och byggnader.

Även om dessa kriterier inkluderar landskapsanalysen innefattar det inte en beskrivning hur omgivande fastighetsägare påverkas av etableringen. Villaägarnas riksförbund vill därför inkludera en beskrivning om hur omgivande fastighetsägare påverkas av etableringen.

Det borde också finnas skäl att analysera ägarbilden bakom det investerarkapital som finansierar etableringarna och risken för utländsk påverkan på Sveriges energitrygghet.

Utredningen anger att enskilda närboende är att beteckna som sakägare och bör få tillfälle att yttra sig. Denna yttranderätt infaller efter att Miljöprövningsmyndigheten haft sin granskningsprocess för att avgöra om betydande miljöpåverkan föreligger. Först då offentliggörs processen och allmänheten får 30 dagar på sig att reagera. De 30 dagarna kan anses vara en kort period. Det går också att ifrågasätta om detta rimmar med Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet). Artikel 6 i MKB-direktivet framhåller i (4.) hur allmänhetens yttranderätt bör infalla ”när alla alternativ står öppna” och i (6.) betonar vikten av ”rimliga tidsramar som ger tillräckligt med tid för att informera allmänheten och för den berörda allmänheten att förbereda sig”. Detta understryks även i artikel 6 (3.) i Århuskonventionen.

Det synes därför angeläget att ansökan blir känd för intressenterna under det föregående granskningsskedet då myndigheten utreder huruvida betydande miljöpåverkan föreligger.

Villaägarna anser att den sena entrén i processen för i synnerhet närboende gör möjligheten att komma med synpunkter lidande. Risken är stor att den process som eftersträvas vara snabb istället får ett tillägg i form av överklaganden, vilket är kostsamt för samtliga parter.

Förslaget att undanta solparker som till sin storlek understiger 1 hektar från bedömningen om betydande miljöpåverkan synes rimlig. Det finns dock en risk att många små solparker kumulativt inverkar på boendemiljöer och undergräver miljömål (som tex värnandet av jordbruksmark). En ansökan om uppförande av solpark som understiger 1 hektar bör därför redovisa eventuella kumulativa effekter.

Med vänliga hälsningar,
Villaägarnas Riksförbund

Erika Halling
Förbundsdirektör, Villaägarnas Riksförbund

Deltagare

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND Sverige

ERICA HALLING Sverige

Signerat med E-signering

2025-06-13 10:58:21 UTC

Undertecknare

Datum

Erica Halling
erica.halling@villaagarna.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 88.131.65.202